

Koning in het profeteert dus ninkrijk Gods de de Koning

de vervulling heeft de God der heer heeft. Hem aan Zijn geenerzijds en elkaar los te

alle Schrift- elke handelen an in het bij- kerk, breed-

Psalm 2 zegt, de koningen re is gezelf alm geciteerd ksterdag. Wie ristus gezegd rdt is er een zusa, dien Gij dit tegen den beljdenis van kerk?

istis van den Ook hier vingschap van

in van Jesaja David (Jes. cher in Israël profetie van echtvaardigen ie als koning behouden zal e. 23). Volko- le beloften in 7:24). Gods caim en Juda hebben. Wij riester-Koning in nu, met de ng van onze an het Oude us Koning is is immers de k is kerkvolk,

an herinneren oning der Jo- k zegt daart- licht van de in de kringen naam Koning loden, de Ver- koninkrijk is". zoover zij bet Verbond en Koninkrijk te kerk. Immers rekking op de waar het volk bond (een ge- resenteerd als unnen de pa- ten, omdat zij bedeeling..... an de eenheid : het laat ook et oude Israël uwen van be- ad is wellicht spreken in dit eden door het kt over „het r de kerk van ar den geest" vleesch". Ze- over de kerk b). Zij die uit a (Gal. 3:7). k, dat in het eidenen wordt van de nieuwe

e ook de kring nk. De bonde- zoo willen wij van de Schrift En zoo zijn wij elijk resultaat: zijn refernat: rzame burgers band tusschen zijn. stoog ons niet wordt in het raël genoemd. i het volk des ninkrijk, maar gesproken van kerk.

Daarom wordt op Hem in verband met Zijn intocht in Jeruzalem toegepast de profetie van Zacharia: Zegt der dochter Sions: Zie, uw Koning komt tot u (Matth. 21:5, v.g.l. Luc. 19:38, het citaat uit Ps. 118).

Daarom kon ook in de aankondiging van Jezus' geboorte gezegd worden, dat Hij den troon van zijn Vader David ontvangen zou en koning zou zijn over het huis van Jacob tot in eeuwigheid (Luk. 1). Het is vervulling van de belofte van 2 Sam. 7, en is een aanduiding van Christus' theocratisch koningschap over Zijn kerk.

Daarom zegt ook Zacharias in zijn lofzang, dat God Zijn volk heeft bezocht, ernaar heeft omgezien, en het verlossing heeft gebracht. Had God niet juist in de belofte van den goeden herder, dat is van den waren theocratischen koning, gezegd, dat Hij Zijn schapen bezoeken zou en hun verwekken zou Zijn knecht David (Ezech. 34)? Zacharias zingt dan ook: de Heere, de God van Israël, heeft een hoorn der zaligheid opgericht in het Huis van David, Zijn knecht, gelijk Hij gesproken heeft door den mond van Zijn heilige profeten (Luk. 1). Jezus Christus is de herder der kerk, d.w.z. Hij is haar koning en Zijn koningschap over de kerk vertoont den stijl der ware theocratie (v.g.l. o.a. Luc. 22:24-30, Joh. 10:18:36, 37).

Overal waar in het N.T. gesproken wordt over Christus als den Herder der schapen, vinden wij, gezien de belofte van God in het O.T. (Ezech. 34 bijv.) een openbaring van Zijn koningschap over de kerk. Van de verschillende Schriftplaatsen, die in dit verband nog te noemen zouden zijn, wijzen we nog slechts op 1 Petr. 2:25: gij waart als dwalende schapen, maar gij zijt nu bekeerd tot den Herder en Opziener uwer zielen.

Ook dit Schriftwoord willen wij stellen tegen den achtergrond van de profetie van Ezech. 34. God beloofde, toen de koningen valsche herders waren geworden en de theocratie deswege naar uiterlijke pracht in de ballingschap ten onder ging, dat Hij Zijn schapen zou bezoeken, naar hen zou omzien, het opzicht over hen zou uitoefenen (de Grieksche vertaling heeft hier het woord episkeptomai). Zacharias zingt, dat God deze belofte heeft vervuld, nu Hij in den Christus den Zoon van David een Koning geeft over Zijn volk: Hij heeft Zijn volk bezocht, ernaar omgezien (het Grieksch heeft hier weer een vorm van 't werkwoord episkeptomai). En nu schrijft Petrus, dat Christus is de Herder en Opziener van onze zielen. Het woord „opziener" is in het Grieksch „episkopos" (ons woord „bisschop") en staat in direct verband met het werkwoord uit Ezech. 34 en Luk. 1. Wat is dus, gezien tegen den oudtestamentischen achtergrond de benaming van Christus als Herder en Opziener onzer zielen anders dan een openbaring van Zijn koningschap over de kerk?

Wij doen van dat koningschap dan ook beljdenis, als wij zeggen, dat Christus is „de eenige algemeene Bisschop (episkopos) en het eenige Hoofd der kerk" (Art. 31 N.G.B.).

Zoo zien wij dus in de benamingen van Christus als de knecht Davids, de herder van Israël en de opziener der zielen, aanduidingen van Zijn koningschap over de kerk, gelijk Hij ook naar wij boven zagen uitdrukkelijk en herhaaldelijk de koning van Israël wordt genoemd.

Wij zwijgen nu maar over wat de Hebreënbrieff zegt over Christus als den Priester-Koning van Zijn volk. Op grond van de boven besproken Schriftgegevens staat wel vast, dat Christus eeuwig Koning is over Zijn kerk, over Zijn volk, dat de bevolking is van het koninkrijk Gods.

De conclusie van Dr Westerink is, „dat de naam Koning niet van Christus gebruikt is in zijn relatie tot de kerk, het N.T. kent de uitdrukking Koning der kerk niet".

Onze conclusie daarentegen luidt, dat al wordt in de H. Schrift de preciese uitdrukking „Koning der kerk" niet gebezigd, zoowel in het Oude als Nieuwe Testament, herhaaldelijk de naam Koning aan den Christus in Zijn relatie tot de kerk wordt toegekend en ook zakelijk Zijn koningschap over de kerk op vele plaatsen en op velerlei wijze wordt geleerd.

J. FABER.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Wij hebben nu weer eenige weken lang de democratie — wij zouden ook nu kunnen zeggen: de grondtoon der eeuw — aan het werk gezien.

Men kan den grooten romanschrijver Dickens nabouden, dat hij in de teekening van karakters en toestanden overdrijft, daar zit in zijn caricaturen toch steeds een element van waarheid en werkelijkheid.

Ik denk nu aan het kostelijke verhaal van de parlementsverkiezing in Eatanswill — in „The Pickwick papers".

Als de candidaat der „blauwen", de honorable Samuel Slumkey, uit zijn hotel — den zetel der blauwen — te voorschijn treedt, om zich per rijtuig naar de kampplaats der kandidaten te begeven, heeft zijn verkiezingsagent een schare van mannen en vrouwen, met kinderen op den arm, voor de deur geposteerd.

De agent roept: daar komt hij, de candidaat. Groot applaus. De agent roept: hij schudt de mannen de hand. Meer applaus. Hij tikt een baby op de wang. Nieuwe geestdrift. Hij kust er een. Uitbarsting van bewondering. Hij kust er nog een. Stijgende instemming. Hij kust ze allemaal... He's kissing 'em all!

Het enthousiasme kent geen grenzen meer. En onder een oorverdovend applaus gaat de candidaat met zijn helpers de straat op.

Kan de democratie van onze dagen, in allerlei politieke groepen treffender geteekend worden?

Men had slechts te letten op de democratie van de honderd procent: de partij van den arbeid.

Zij kust ze allemaal, de kiezers.

En de democratie van meer dan honderd procent, de communisten en hun concurrenten, die nog weer anders revolutionair zich noemden, bracht het in fraaie beloften nog verder.

Uiteraard kon geen der partijen in het opbieden tegen elkander achter blijven. Zij hadden alle haar program.

Zonder zulk program gaat het toch niet. Alle partijen willen, net als de oude „utilitarianen", het grootst mogelijk geluk voor het grootst mogelijke aantal der kiezers.

En het merkwaardige is hierbij, dat de socialistische bestrijders van het kapitalisme, de reclame der groote kapitalistische maatschappijen algeheel overnamen.

Men wint tegenwoordig de kiezers op gelijke wijze als de klanten. Men adverteert voor een partijlijst, zooals de massa wordt getrokken door de reclame voor schoonsmeer of tandpasta, Blue Band of Peek en Cloppenburg en C. enz.

De groote kapitalist kent de „ziel" van het volk. En hij laat zich net als de politieke democratie daarbij voorlichten door de groote psychologen.

De leiding der anti-revolutionaire partij zocht die hulp ook al, toen prof. Waterink de leiding der stembusactie kreeg.

Het kenmerk dezer democratie is, dat zij het volk ziet als een troep groote kinderen of erger soms als halve idioten.

Wie de stembusreclame van dezen tijd goed nagaat, moet tot de conclusie komen, dat er geen onnoozeler schepselen oolt zijn geweest dan kiezers en kiezeressen. Feitelijk is een diepere minachting voor den mensch niet wel mogelijk.

Rousseau zei: de menschheid is deugdzaam. Het is voor haar voldoende om die deugd te toonen, door haar vrij te maken. De democratie van onze dagen wijzigt dat woord een weinig. Of: de menschheid is onnoozel en ontzettend dom, het is voldoende dit te bewijzen door haar met beloften te overgieten. Men kan haar alles wijs maken.

Of: de menschheid is als een troep schapen. Jaag ze met geweld in één hok, en gij doet wat gij wilt. Men kan haar tot alles dwingen.

Het laatste is het slotstuk der revolutionaire democratie.

In West-Europa waagt men het nog met de vrijheid. In Oost-Europa wint men het met knoet en revolver.

En als zelfs de zich noemende christelijke partijen, om hun menschen van de revolutionaire democratie af te houden in den weg der democratie gaan wandelen, dan verbeelden zij zich met deze christelijk gekleurde democratie het communisme te kunnen weerstaan. De practijk zal leeren, hoe groot en ellendig deze vergissing is.

Toen Groen van Prinsterer in 1871 met zijn valsche vrienden brak en van den reveil teruggreep naar de reformatie, werd tijdens den stembusstrijd de vraag geopperd, of hij al dan niet democraat kon worden genoemd. Sprak hij niet steeds van het volk achter de kiezers?

Groen heeft toen op die vraag een treffend antwoord gegeven. Ben ik democraat?

Na een beroep eerst op Lamartine, die profeteerde van een nieuwe idee in het menschelek geslacht: l'idee democratique, en daarna op Guizot, die sprak van l'idolatrie democratique, en nadat hij met enkele trekken deze afgoderij had geteekend, schreef Groen: van dergelijke democratie heb ik een afschuw. Ik ken geen uit het algemeen stemrecht geboren Natie, maar een volk in de volkshistorie geworteld. Deze Natie verzet zich op nederlandschen bodem, ook in 1871, tegen het alvermogen van een regerende personeel, dat zich als concentratie van het Souvereine volk het staatsalvermogen, niet enkel over lijf en goed maar ook over Kerk en School, toekent. Volksinvloed begeert ik. Volksregering niet. Gezag van de Kroon; invloed van het volk.

Invloed. Is u dat weinig, dan wijs ik op het woord van Vinet: de wezenlijke macht in deze wereld is niet de autoriteit; zij is de invloed. De invloed is de koning der wereld.

Geef aan de natie wezenlijken invloed. Dan laat ik de overtuiging niet los, dat, zoo haar edelste aspiraties niet worden gesmoord zij in de Constitutioneele Monarchie zonder neutralisatie van het gezag der Kroon, ter ontwikkeling van eigen kracht en handhaving van eigen recht sterk genoeg is.

Zoo sprak Groen, toen hij door de gansche democratie van die dagen werd bespot als een veldheer zonder leger.

Iemand schreef: zijn vrienden vielen allen om. Hij alleen bleef staan. En hij ging den verkiezingsstrijd in met drie mannen, die allen zelf een program waren.

Het heeft mij zeer getroffen, dat de anti-revolutionaire partij in haar algemeen-christelijke pers, die

naar allen kant lezers zoekt en kiezers wint — want de telmachine oefent daar groote kracht — aan 't Gereformeerde-politiek verbond smalend verweet: vooreerst: gij hebt geen program en vervolgens: gij moet dus overal tegen zijn.

Om met het laatste te beginnen, is het niet merkwaardig, dat men zich in onzen revolutionairen tijd — veel erger dan in Groens dagen — anti-revolutionair noemt — anti wil toch zeggen tegen — doch ons spottend toeroept: gij kunt alleen maar tegen zijn?

Men zei het ook tegen Groen. En deze antwoordde met het eerste punt van zijn program: ik stel dr Kuyper als candidaat, tegen de meegaandheid van al die christelijke vrienden, die mij niet dan de bitterste teleurstelling bezorgden, die ik lang heb willen vasthouden, totdat de laatste druppel aan mijn politieken lijdensbeker werd toegevoegd.

Prof. Fabius kenschetste eens de anti-revolutionaire politiek door het snijdend scherpe woord: zij legt zich overal bij neer.

Dit geldt in dubbele mate de huidige anti-revolutionaire leiding. Zij legt zich overal bij neer. Tenslotte zelfs bij een kerkelijke tyrannie, die de getrouwe dienaars des Woords vervolgt en onrecht op onrecht, leugen en laster op leugen en laster stapelt, ter weerhouding der Reformatie, die onze God ons thans weer gaf.

Zij zegt tegen alle onrecht te strijden. Maar het onrecht, in de gereformeerde kerken begaan, waaruit zij toch als politieke partij geboren werd, laat haar koud. Politiek en kerk zijn immers als met een waterdicht schot gescheiden.

Alleen, als het op het tellen der kiezers aankomt wordt deze politieke ongevoeligheid verwisseld in een diplomatiek spel. Daar werd nergens maar overwogen, of er ook vrijgemaakte menschen waren, geschikt voor lid van den gemeenteraad, dan alleen daar, waar het Gereformeerde politiek verbond haar kandidaten stelde, als uiting van heel gewoon burgerrecht en burgerplicht. Dan werd een vrijgemaakte, die den band met de anti-revolutionaire partij nog niet wilde breken, op nummer één gezet, of er werd een gezocht, die zich voor dit spelletje liet vinden.

Precies een nadoen, van wat de hierarchie in de synodocratie aandurfte: een trachten het Calvinistisch volk te misleiden door het toedekken van den werkelijken strijd.

Het ligt voor de hand, dat het vrijgemaakte volksdeel eerst allengs ook voor het politieke leven deze werkelijkheid zal leeren zien. Wij veroordeelen niemand, die nog meent de anti-revolutionaire partij niet te moeten loslaten.

Hoe lang hebben de meesten van ons gesaarzeld en gewacht en om een welwillend gehoor geboden, vóór zij zagen, wat ook in 1871 aanstonds niet alle gereformeerde belijders leerden zien. Groens daad werd door vele christenen hard beoordeeld. Hij brak den invloed der christenheid. De eenheid, die men toch hard noodig had in den strijd tegen de revolutie. En nu het andere verwijt. Wij hadden geen program; wat zouden wij bereiken?

Groen had in 1871 ook een program, hij sprak er telkens van, maar geen program met allerlei fraaie beloften. Het was zeer kort. Net als het onze. Geen stem meer, dus luidde het eerste artikel, vóór gij weet, dat gij met een man te doen hebt, die u volkomen verstaat en werkelijk met u één is. Dan: concentratie van stemmen als getuigenis en protest op enkele namen, waarin voor zijne richting een politieke geloofsbelijdenis ligt. Niet stemmen — als dit niet mogelijk is. Werken met ijver en kalmte. „De zaak is eenvoudig. Namelijk voor elk die den eenvoud der consciëntie niet in kleingeestige berekeningen van vreesachtigheid of kabinetoververing verliest. Laat iedereen kiezer vrij. Maar getuig". „Daar zijn vele wettelenden. Zeker. Maar in dit getrouw getuigenis ligt groote kracht".

En op het verwijt: gij zult niets bereiken, antwoordde hij: „ook te midden van het smartelijke eener telkens hernieuwde teleurstelling ben ik niet overtuigd, dat mijn arbeid een nuttelos en belachelijk worstelen tegen den grondtoon der eeuw geweest is."

Men zou, zegt hij, evengoed den landman kunnen bespotten, omdat hij, gaandeweg, de graankorrels in den akker werpt zonder practisch winst dan wegsterfing van het zaad. De ontwikkeling en vrucht hangt van de onmiddellijk bedoelde uitkomst niet af en komt eerst in anderen tijd en onder andere omstandigheden aan het licht. Zoo is het. Tijd en stonde kent de Heer alleen en onze wegen zijn niet Zijne wegen; maar regt blijft regt en vindt ten laatste bijval in elk godvreezend hart."

Dit woord in „Ter nagedachtenis van Stahl" mag ook ons, ook al ware het dat, evenals in 1871, niemand der onzen ware verkozen, in onzen voortdurenden reformatorischen strijd voor gansch het leven tot troost en sterkte zijn.

Met hartelijke groeten en heilbode uw toegenegen MARNIX.

PERSSCHOUW

Een „vergiftigings"geval ad acta gelegd.

Dr. F. L. Bos schrijft in Kerkpost (Vlaardingen): Een poosje geleden hadden we een bijzondere kerkvisitatie, om te trachten de moeilijkheden onder ons in der minne op te lossen. De visitatoren hielden verschillende vertrouwelijke besprekingen, o.a. ook persoonlijk met mij. Gegriefd door hun vooropgeplaatste

bewering, dat ik de oorzaak van de moeilijkheden was, merkte ik op: die mensen (die zo tegen mij en mijn optreden zijn) zijn door Prof. Schilder vergiftigd.

Pardon: als men niet zegt: „de gemeente“, maar: „die menschen“, wekt men den indruk, dat er door ondergeteekende zou „gewerkt“ zijn. Maar ik ben niet onder wie per auto de menschen opzetten tegen de leiding van hun kerkeraad, en ik heb me ook niet gemengd in de Vlaardingsche affaire. Ik heb het alleen mijn roeping geacht, om tegen Oosterbeek te waarschuwen, en ik heb daarmee mijn plicht gedaan; wetende, dat natuurlijk laster zou volgen; maar men raakt overal aan gewend. Voorts:

Ik bedoelde daarmede natuurlijk diens schrijven in de pers, waardoor die broeders mij en mijn optreden in een kwaad daglicht waren gaan zien.

Pardon: die broeders, en de gemeente, waren mij, de zaak van Oosterbeek in het licht gaan zien, dat ik schriftuurlijk toem, en kerkrechtelijk en confessioneel. Als ik niet schreef naar Schrift en confessie en K.O., dan toone men dat aan. Voorts:

De bedoelde opmerking is publiek geworden, doordat de visitatoren haar weergaven op een openbare zitting van de classis. Een broeder heeft haar daarop aan Prof. Schilder doorgegeven, die op zijn beurt haar weer aan de lezers van De Reformatie heeft bekend gemaakt of doen bekend maken.

Ik vind dit berichtje niet verheffend.

Ik ook niet. Maar ik vond het verhelderend, omdat het een stukje van de werkelijkheid liet zien, en meehelpen kon, een niet-verhelderende, maar trouwe suggestie, die de gemeente verwarde, te breken. Zooals — zie onder — ook thans bereikt is. Over dit „berichtje“ verder schrijvende, oordeelt dr Bos:

Niet alleen komen er onjuistheden in voor — geen ambtsdrager was annex bij de overbrieven van de gewraakte uitdrukking — maar het was aan de steller bekend, dat de kerkeraad ernstig bezwaar tegen de openbaarmaking van vertrouwelijke opmerkingen had gemaakt. Ook kon niemand bij publicatie van die opmerking in De Reformatie winnen, ZEKER DE GEEST VAN ONZEN HEILAND NIET.

Pardon, er waren wel ambtsdragers bij tegenwoordig; en hun aandacht is er expres voor gevraagd. Verder is het bericht blijkens publieke mededeelingen juist. En wat door de kerkelijke vergaderingen publiek gemaakt is, houdt op vertrouwelijk te wezen. En „de Geest van onzen Heiland“, die van orde houdt, en van zuivere probleemstelling, heeft, om het woord over te nemen: „erbij gewonnen“, zie het slot. Het woord „overbrieven“ (beter ware: officieele in-ken-nis-stelling) laten we maar zwemmen. Tenslotte:

Maar dat neemt niet weg, dat zolets door mij gezegd is. Privaat en geprikkeld, jawel. Maar ik had zoets toch niet moeten zeggen. Het is mijn overtuiging, dat de wijze waarop door de professor en zijn medewerkers in De Reformatie (onder zijn verantwoordelijkheid) stemming is gemaakt, veel heeft bedorven.

Het is mijn overtuiging, dat door de wijze, waarop ons blad „Oosterbeek“ en de andere gestes van dr Bos, die zijdelings Oosterbeek steunden, besproken heeft, geen (inhoudloze) stemming gemaakt is, doch serieus, en op het dringend verzoek van ds B. A. Bos, om alstublieft biddend te bespreken etc., geargumenterd is. En dat prof. Deddens dr Bos degelijk geantwoord heeft. En nu het slot:

Maar ik moet geloven, dat het ook Prof. Schilder om de opbouw van de kerk des Heeren te doen is. En dan is een dergelijke aanduiding van mijn bezwaar tegen zijn optreden en invloed allerminst broederlijk. Ik neem die vertrouwelijke studeerkamer-opmerking, die buiten mijn schuld publiek gemaakt is, daarom nu publiek met betuiging van leedwezen terug.

Buiten dr Bos' schuld? Pardon: wie kerkvisitatoren in gevallen als het onderhavige officieel antwoordt, die weet wel, dat hij publiek spreekt.

Overigens: al is er niet veel enthousiasme in deze terugneming, wijzelf leggen hiermee dit gevalletje weer ad acta. Als dr Bos nu ook eens royaal zijn oosterbeeksche escapades en formulaties en zoo voor goed ad acta lei, en met ons de kerkverwoesters der synodocratie maar verder alleen liet passen en meten om hun prestige te redden, en met ons afwachte of er bekeering kwam, en intusschen dankte, dat de taak van kerkvergadering gebleven is bij wie zich hielden aan de gestelde kerk-normen, en dit alles eens duidelijk en hartelijk zei, wel, dan waren de menschen beter gewapend tegen de leelijke streken die we tegen Augustus te wachten hebben van den kant van het voorstel-Amersfoort, ingediend door een Ridderbos, en onzedelijk van a tot z. Er kan nog zooveel goed komen, als het roer wordt omgegooid. „Oosterbeek“ is tóch voor altijd begraven door de vrindjes-van-de-hand-schuddery. Om te waarschuwen hebben wijzelf, toen Oosterbeek van wal stak, herinnerd aan het geknoei in Bloemendaal uit de dagen van ondergeteekende's schorsing; ook daarvan was de heer Bonda de organisator voor het forum; dr Grosheide deed officieel mee, dr Schippers is er bedorven.

Mijn waarschuwing hielp niet, ook dr Bos zou zelf beginnen. Best, nu is hij door de medebidders en -psalmzingers in den steek gelaten. Als hij nu eens openlijk zei: dat spul was mis, en met ons weer ging bouwen, wat zou het dan weer mooi kunnen worden. Straks worden de schapen wéér in verzoeking gebracht. In Augustus nieuw geknoei. K. S.

Woorden van Prof. Greijdanus.

In het „Friesch Kerkblad“, waarvan Prof. Greijdanus van Aug. 1916 tot eind 1917 redacteur was, publiceerde hij een groot aantal zeer belangrijke artikelen.

Wij nemen er in den komenden tijd een drietal over. Ze typeeren hem, zijn werk en strijd op treffende wijze.

Het eerste artikel: „Heb geene gemeenschap aan anderer zonden“, verscheen 9 Maart 1917. Het tweede „Eenheid in het kerkelijke“, 23 Maart 1917. En het derde „Rente-meesterschap“ eveneens 9 Maart 1917.

HEB GEENE GEMEENSCHAP AAN ANDERER ZONDEN.

Daar zijn onderscheiden omstandigheden en gevallen, waarin de eene mensch den ander het zondige kan en moet beletten. Ouders hebben hunne kinderen in de wegen des Heeren te doen treden, en hun het spreken en doen van wat verkeerd en desverlecht met kracht, te verhinderen. Die zijne roede inhoudt haat zijnen zoon; maar die hem liefheeft, zoekt hem vroeg (met) tuchting (Spr. 13:24; vgl. Spr. 19:15).

Overheden behoeven onrecht en goddeloosheid tegen te gaan bij hunne onderdanen. Heeren en vrouwen mogen overtreding van 's Heeren geboden niet toelaten bij hunne ondergeschikten. Een ieder heeft zijnen naaste tegen het doen van zonde te waarschuwen, en hem, zooveel mogelijk, van zondigen terug te houden.

Toch is daar ook allerlei, waarin de een den ander niet kan verhinderen, zich schuldig te maken. De macht van den eenen mensch over den anderen heeft haar grenzen, daar zijn perken van recht en vrijheid te eerbiedigen. En de menschelijke kracht reikt vaak maar weinig ver.

Doch elk mensch dient te zorgen, dat hij, ook waar hij den ander niet beletten kan te zondigen, in elk geval zichzelf rein houdt, en op geenerlei wijze aan diens verkeerdheid mededoet. Heb geene gemeenschap aan anderer zonden; bewaar uzelf rein, vermaant de apostel Paulus Timotheus (1 Tim. 5:22). En herhaaldelijk worden wij in de H. Schrift gewaarschuwd, om geen deel te hebben in het kwade, dat anderen uitrichten. Gaat uit van haar, mijn volk, opdat gij aan hare zonden geene gemeenschap hebt, hoorde de apostel eene stem uit den hemel roepen (Openb. 18:4). Hebt geene gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer, lezen wij in Eph. 5:11. Nu heb ik u geschreven, dat gij u niet zult vermengen, (namelijk) indien iemand, een broeder genaamd zijnde, een hoereerder is, of een geldzuchtige, of een afgodendienaar, of een lasteraar, of een dronkaard, of een roover, dat gij met zoodanig eenen ook niet zult eten, beveelt de apostel Paulus in 1 Cor. 5:11.

Een ieder heeft dus ook zijne persoonlijke verantwoordelijkheid, en blijft die steeds behouden. Ook wanneer wij met anderen in gemeenschap staan, of met hen verbonden zijn in eene vereniging, of in eene partij, in een bond, of in hoedanig groepsverband ook, wordt door dat verbond onze persoonlijke verantwoordelijkheid, bij hetgeen dat geheel als zoodanig verricht, niet weggenomen. Iemand kan zijne verantwoordelijkheid niet afwentelen op dat geheel. Zijne verantwoordelijkheid is bij hetgeen door dat verbond zondigs gedaan wordt nooit gedekt door een beroep op dien bond, of op die partij, vereniging of groep. Dan heeft een ieder, die er toe behoort, zich steeds af te vragen, hoe hij of zij nu te handelen heeft, om niet medeschuldig te worden aan het verkeerde, dat door anderen, door vereniging, bond, partij, als georganiseerde groep werd misdreven. Bij onverstandig gedrag kan men zich menigmaal neerleggen. Tegen een handelen, waaruit geldelijk nadeel voortvloeit kan men vaak volstaan met waarschuwing en protest. Wanneer echter overtreding van Gods gebod bedreven wordt, mag men er zich op die wijze niet bij neerleggen. Dan wordt meer vereischt, opdat men geene gemeenschap hebbe aan anderer zonde. Wanneer dan woorden of protesten niet brengen tot bekeering, en tot het laten varen van wat zondigs bedreven werd, moet ten slotte breuke komen met het verband, hetwelk weigert van schuldige paden af te gaan. Vertrekt, trekt, gaat uit van daar; raakt het onreine niet aan; gaat uit het midden van haar; reinigt u, gij die de vaten des HEEREN draagt (Jes. 52:11).

Dit heeft zijne beteekenis ook op kerkelijk gebied. Vraag 82 van den Heidelberg'schen Catechismus luidt: Zal men ook diegenen tot dit Avondsmaal laten komen, die zich met hunne belijdenis en hun leven als ongelovige en goddelooze menschen aanstellen? En het antwoord zegt: Neen; want alzoo wordt het verbond Gods ontheiligd, en Zijn toorn over de gansche gemeente verwekt..... En onze belijdenis zegt in art. 28: zoo is het ambt aller geloovigen, volgens het Woord Gods, zich af te scheiden van diegenen, die niet van de Kerk zijn, en zich te voegen tot deze vergadering, het zij op wat plaats dat God zo gesteld heeft; ook ofschoon het zoo ware, dat de Magistraten en plakaten der Prinzen daar tegen waren, en dat de dood of eenige lichamelijke straf daaraan hing.

Gaat op dit punt van de persoonlijke verantwoordelijkheid van elk geloovige inzake het kerkelijke, niet fell wat Dr J. Eringa schrijft in De Gereformeerde Kerk van 22 Febr. 1917, onder het hoofd Kerkelijke aangelegenheden? Hij zegt daar: „De Confess. vereniging kan, overeenkomstig haar beginsel en doel niet anders doen, dan protest aantekenen tegen alle willekeur en aandrigen op reorganisatie, opdat er ook inzake leerge-schillen kerkelijk gehandeld zou worden. Hoe moeilijk het in den huidige toestand, waarin onze afgebroken Herv. Kerk gekomen is, door verwaarloozing van dit kerkrechtelijk beginsel, ook zou wezen, om weer eenige orde te scheppen, gesteld de kerk kon zich weer uitspreken en kerkrechtelijk handelen door haar wettige, kerkelijke vergadering, toch mag dit beginsel op gereformeed standpunt nooit worden prijsgegeven, dat het kerkelijk oordeel, gegrond op de H. Schrift, geldend is

en niet het subjectief oordeel van deze of gene persoon of groep“.

Dr Eringa onderstreept in dezen laatsten zin niet de woorden „gegrond op de H. Schrift“, om te doen uitkomen dat de H. Schrift en zij alleen, richtnoer voor aller oordeelen en handelen moet wezen, en dat wij allen ons aan haar hebben te onderwerpen in alles, hetzij wij alleen staan, of dat wij medestanders hebben, en hetzij een kerkelijk oordeel zich voor ons, of tegen ons verklaart; maar hij laat die woorden gewoon drukken, als vormden zij maar een gewonen bijzin, en alsof zij niet de hoofdzak beavatten; en hij onderstreept de woorden: kerkelijk oordeel, die dus volgens hem de hoofdgedachte uitdrukken. En daarmede wordt aangegeven, dat een kerkelijk oordeel, om geldigheid te hebben, wel gegrond moet zijn op de H. Schrift, maar toch tegenover den individueelen persoon eigenlijk niet daaraan zijn wezenlijke kracht van geldigheid ontleent, dat het op de H. Schrift gegrond is, en daaraan uitsluitend, maar veeleer daaraan, dat het een kerkelijk oordeel is, d.w.z. het oordeel van eene wettige kerkelijke vergadering. Behalve nu de opmerking, welke ook hier te maken is, dat volgens het Gereformeerde kerkrecht allereerst de kerkeraad eene wettige kerkelijke vergadering is, en dus een kerkelijk oordeel uitspreken kan (Belijdenis, art. 30; Heidelb. Catech. antw. 85; D.K.O. art. 29), moet gezegd worden, dat, volgens den gedachten-gang van het aangehaalde, de enkele persoon zich van kerkelijk handelen, anders dan mischien protest aan te tekenen, heeft te onthouden, wanneer een kerkelijk oordeel ontbreekt, of niet gevormd kan worden; en dat hij, als hij meent, dat een kerkelijk oordeel wel beweert, zich op de H. Schrift te gronden, maar dit niet waarlijk doet, zijne eigene meening heeft los te laten, om, op grond van het kerkelijk oordeel, aan te nemen, dat hij dwaalt, en dat het kerkelijk oordeel wel ter dege op de H. Schrift gegrond is.

Daarmede wordt dan de persoonlijke verantwoordelijkheid teruggedrongen achter eene gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van eenig kerkelijk oordeel. En waar zulk een kerkelijk oordeel niet gevormd kan worden, zou dan de persoonlijke verantwoordelijkheid ook ontbreken met betrekking tot die zaak, waarover zich een kerkelijk oordeel zou hebben uit te spreken. De individueele geloovige zou dan in zijne verantwoordelijkheid voor God afhankelijk zijn van eene kerkelijke vergadering, en de consensie van den afzonderlijken geloovige alzoo gebonden worden aan het oordeel van zulk eene vergadering.

Inplaats, dat dit een beginsel zou zijn, dat „op gereformeed standpunt nooit prijsgegeven“ mag worden, is dit in het geheel geen gereformeed beginsel, noch zelfs protestantsch, maar roomsch, en ingaande tegen de duidelijke leer der H. Schrift, die de persoonlijke verantwoordelijkheid van iederen mensch in elke hem betreffende zaak, zoo klaar leert. O Heere, gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk (Ps. 62:13). En zij werden geoordeeld, een iegelijk naar hunne werken (Openb. 20:13).

Bovengenoemde redeneering veroordeelt het breken onzer vaders met de roomsche hiërarchie. Stelde zich toch het „kerkelijk“ oordeel niet tegen hen en hun doen? Ja, ook tegen onzen Heiland heeft zich het „kerkelijk“ oordeel gekeerd (Marc. 14:64); en dat niet op grond van de H. Schrift? (Joh. 19:7). Zonden wij dan het „kerkelijk“ oordeel van den Joodschen raad tegen het „subjectieve“ oordeel van onzen Heiland, en ook het „kerkelijk“ oordeel van de roomsche hiërarchie tegen het „subjectieve“ oordeel van de martelaars, die om hun geloofs wil door die hiërarchie gedood zijn, moeten bijvallen?

Blijft alzoo „de vrijheid van den christenmensch“ te handhaven?

Gods Woord is de eenige maatstaf voor eens ieders oordeel en handelen. Ook kerkelijke oordeelen ontleenen hunne geldigheid uitsluitend daaraan, dat zij op Gods Woord gegrond zijn. Op geenerlei wijze ontheffen zij den afzonderlijken geloovige van den plicht, om, voorzoover hij er mede te maken heeft, na te gaan, of die gegrondheid op Gods Woord metterdaad felt is. Hij mag zich niet voor plichtverzakking verontschuldigen houden, omdat een kerkelijk oordeel in eenige zaak ontbreekt, of wijl dat zus of zoo zich uitgesproken heeft. Hij is in zijne consensie niet gebonden aan het geloof van een ander, ook niet aan dat van eene kerkelijke vergadering. Hij draagt zijne eigene verantwoordelijkheid voor God. In zijne consensie voor God is hij alleen gebonden aan de H. Schrift. Daaraan is hij gebonden ook waar een kerkelijk oordeel ontbreekt, en zelfs ook, wanneer een kerkelijk oordeel zich tegen hem zou stellen. Zeker kan hij dwalen. Maar dat is het geval zelfs met een kerkelijk oordeel. Zalig is hij, die zichzelf niet oordeelt in hetgeen hij voor goed houdt... En al wat uit het geloof niet is, dat is zonde (Rom. 14:22, 23). Heb geen gemeenschap aan anderer zonden (1 Tim. 5:22), ook niet door u te verschuilen achter een kerkelijk oordeel, of het ontbreken daarvan.

S. GREIJDANUS.

KERKNIEUWS

Aangenomen naar:

Urk, W. H. de Hoer te Stadskanaal.

— BOLNES-SLIKKERVEER. Adres Kerkeraad: L. de Waal, Nassaustraat 84, Slikkerveer.

— AALTEN. Adres Kerkeraad: M. v. Eersel, Lintelo 136. Penningmeester der kerk: E. C. Rots, Oosterkerkstraat 10.

— DS H. VENEMA te Maastricht woont thans: Louis Lovenstraat 2. Tel. K 4400—4129.